

Cultura | | Actualitzat el 04/09/2016 a les 15:30

La Vall de Cardós, el «Far West» de la nova novel·la de Ramon Solsona

Sis anys després de "L'home de la maleta", premi Sant Jordi 2010, l'autor publica una novel·la coral ambientada en les obres hidroelèctriques a la Vall de Cardós dels 60 | L'obra és un gran trencaclosques que acaba convertint-se en un relat èpic

Ramon Solsona presenta «Allò que va passar a Cardós» | ACN

"Durant uns anys el Pallars Jussà va ser el *Far West*", diu l'inici d'*Els cowboys de la Canadencia*, un dels articles de la revista *Pallaresos* que acota la trama d'*Allò que va passar a Cardós* (Proa) (<http://www.grup62.cat/livre-allo-que-va-passar-a-cardos-216559.html>), la nova novel·la de Ramon Solsona (<http://www.escriptors.cat/autors/solsonar>). I així sembla que van ser les èpoques de les obres hidroelèctriques, com la recerca de l'or a l'antic oest, com els mites fundacionals fets de gent de carn i os, amb homes a la recerca d'un futur, potser -qui sap- d'una nova pàtria, mentre la pols ho recobria tot i calia ser un valent per sortir del rail que marcava una vida previsible.

Amb aquesta aroma d'epopeia i una història d'altres dimensions, torna a l'actualitat l'autor de *L'home de la maleta* (<http://www.grup62.cat/livre-lhome-de-la-maleta-106814.html>) (Proa), premi Sant Jordi del 2010. Sis anys després, Solsona s'endinsa en els budells d'unes obres gegantines, totalment desconegudes per al gran públic, però indiscutiblement fascinants. Uns budells que també són formats pel teixit de relacions que poblaven una comunitat que maldava per despertar-se de la llarga letargia de la dictadura franquista. Som al 1965 i Noguera -una menuda localitat que recorda molt a Ribera de Cardós (https://ca.wikipedia.org/wiki/Ribera_de_Cardós)- es desperta amb un guàrdia civil assassinat.

Inici fulminant i tensió argumental

Amb el lector en estat d'alerta després d'un inici tan fulminant, la història se centra a desgranar el misteri d'aquells fets, de manera minuciosa i com si l'acció fos una complexa operació quirúrgica. En el context d'una època de canvis, l'àrea geogràfica és el millor marc d'un crim i una història d'amor clandestina que va acumulant tensió argumental a mesura que avancen les pàgines. "Vaig treballar molt perquè les eines literàries estiguessin tensades", subratlla Solsona, encara entusiasmat per tot el que ha generat aquesta història.

Se li va acudir en un viatge l'any 2010, just abans de marxar d'allí. El terreny tenia alguna cosa magnètica i fascinant, tenia una dimensió "colossal". Cardós havia establert un prodigiós sistema de connexió de llacs gràcies a la tasca de moltes persones que van treballar-hi en condicions molt dures. "Els pobles de la zona van necessitar moltíssims immigrants, amb un pic d'afluència situat a l'any 1965 -explica-, amb 2.500 treballadors". I aquell esclat coincideix amb un moment en què el franquisme va quedant enrere. "No hi ha cartilles, no hi ha maquis. La societat agafa aire".

Una història de frontera

Ramon Solsona torna amb «Allò que va passar a Cardós» Foto: Proa

La Vall de Cardós, en ple Pirineu, permetia fer una història de frontera. "Tradicionalment, és un territori ric en pòsit d'històries", explica l'autor, una circumstància que s'uneix al descobriment de la indústria catalana i a factors de migracions i moviments de les persones. També hi apareixen guàrdies civils, "era gairebé un desig", diu, tot rient. "En aquella època, tot el Pirineu era ple de guàrdies civils. Aleshores, allò era el segell de la dictadura, al costat de l'altra autoritat del poble: el rector".

Tant l'un com els altres no queden gaire ben parats del retrat. Eren autoritats "en plena davallada" i mostraven clarobscur que no calia dissimular. Ideologies portades a l'extrem que començaven a no tenir cap mena de salconduit. "En el fons, el què m'interessava era fer un tall social de dalt a baix i explicar històries de persones". Posar la lupa en una realitat concreta i aplicar-hi "l'artifici de la naturalitat" per acabar escrivint una novel·la amb una intel·ligència admirable, tot un trencaclosques que acaba convertint-se en un relat èpic en el moment més inesperat.

Personatges que parlen a càmera, com un documental

"Em plantejo molt les novel·les, quina estructura han de tenir". Solsona confessa que és deutor d'una certa petja audiovisual. "Per fer el llibre, vaig partir bàsicament d'escenes dialogades, amb poca descripció, amb poc narrador", explica. "És un estil executat a la manera del guió", un fet que queda clar en el ritme i l'agilitat del traç, molt audaç en cada moment, sempre amb el neguit de fer-ho passar bé al lector.

Això, al seu torn, és intercalat amb uns monòlegs periodístics que fan pensar en una estructura de documental. "Era la idea", confessa. "El plantejament, des de l'inici, era fer parlar la gent que va viure les obres, els testimonis directes, com si parlessin a càmera". Són relats que ajuden a reconstruir la història, els fets concrets que exposa la novel·la i que es completen a la manera d'un trencaclosques. També hi ha, per acabar de subratllar aquesta idea de narrativitat "periodística" els reportatges de la revista Pallaresos, "que completen el quadre informatiu". Precisos com un tret al *Far West*, veritables cronistes d'un temps i d'un lloc, com ho és el Ramon Solsona d'*Allò que va passar a Cardós*.